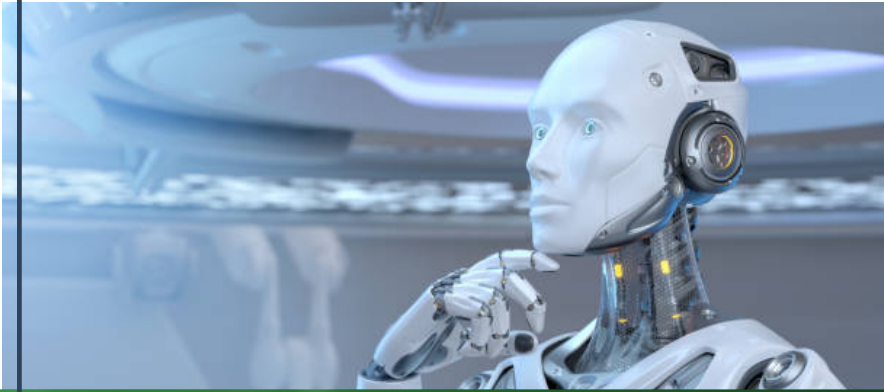

YASHIL

IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

RESPUBLIKA KONFERENSIYA (ILMIY-AMALIY ANJUMAN) MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI:
"MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR SAQLASHDA
"YASHIL IQTISODIYOT", "YASHIL MOLIYA",
"YASHIL BUXGALTERIYA" VA ILG'OR
MUHANDISLIK MAKTABLARINI ILMIY-AMALIY
INTEGRATSIYALASHTIRISH DOLZARBLIGI"

Konferensiya maqola va tezislari to'plami

2025-YIL
30-MAY

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 387 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 11-martda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Omborxonada wms tizimidan foydalanishni afzalliklari.....	16
G'ofurov Shoxjaxon Abdumajit o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Интеграция проектного офиса в корпоративную структуру строительной компании, работающей по ерс-контрактам.....	21
Махмудов Сардор Козим угли	
Investition muhit va unga ta'sir etuvchi omillar tahlili	24
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyati to'g'risidagi itimoiy-iqtisodiy qarashlar tahlili.....	27
Abduvohidov Behzod XXX	
Tijorat banklarida kredit portfelini boshqarishning asosiy yo'nalishlari.....	30
Jo'rayev Eldor Berdibekovich	
O'zbekistonda davlat budjetini kupaytirishda soliqlarni ahamiyati.....	34
Karimova Gulbahor Normurodovna	
Dunyo oziq-ovqat bozorining dinamik rivojlanishidagi o'zgarishlar, qiyinchiliklar va ularning yechimlari	36
Tolipova Baxtigul Farxodovna	
Исследование тепловых и диффузионных процессов при азотировании зубчатых колес в вакуумной среде	39
Жасурбек Юлдашбоевич Холмирзаев	
Axborot tizimlaridan foydalangan holda tashkilotni boshqarish bo'yicha qarorlar qabul qilishni takomillashtirish	49
Xujamova Shahrizoda Otabek Qizi	
Sanoat sektorida dekarbonizatsiya va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish strategiyalari	52
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Sanoat rivojlanishini ekonometrik modellashtirish (Surxondaryo viloyati misolida)	56
Xalmuratov Zakirjan Mekkamovich	
"Yashil iqtisodiyot" – barqaror taraqqiyot omili.....	58
Lapasova Kamola Farhod qizi	
Umumta'lim maktablarida informatika fanini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	60
Raxmonov Baxtiyor Azzamovich	
"Makroiqtisodiy masalalarni yechishda matematik modellarning ahamiyati"	63
Abdiraimov Abbas Xolmurod O'g'li	
Moda marketingida iste'molchilarning ichki ehtiyojlari va xulq-atvoriga asoslangan yondashuvlar	67
Tuxtaeva Oydiyoy Normamatovna	
O'zbekiston Respublikasida standartlashtirish siyosatida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik tahlili	72
Raximov Ilyos Muydinovich	
Tijorat banklarida omonatlarni jalb qilishda mijoz sodiqligini oshirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar	75
Raximov Shoxrux Furqatovich	
Raqamli bank xizmatlarida sun'iy intellektdan foydalanishning istiqbollari va xavfsizlik masalalari.....	78
Erdonayev Aliqul Xalimovich	
Ta'minot zanjirini optimallashtirish yo'llari.....	82
Matkarimova Umida Alisher qizi, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
The role of global value chains in international trade competition.....	85
Rakhmonova Dildora Ergash Qizi	
Электронная коммерция в узбекистане: государственные стратегии, технологический прогресс и барьеры развития.....	88
Махаммадалиева Муслимахон Шерали Кизи	

Modernization of the social protection system through digital technologies and innovative approaches.....	90
Abduzoirov Mukhiddin Umidjon ugli, Quدراتov Inomjon Nemat ugli	
Tabiiy va sun'iy tolalar asosida qayta ishlangan mahsulotlarning texnologik sifati va iqtisodiy samaradorligi.....	93
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B bozori uchun barqaror va yashil taqsimot modellarini ishlab chiqish.....	97
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Chakana savdo va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish	102
Po'latova Sug'diyona Iskandar qizi, Abdullayev Firdavs Sanjar o'g'li, Ravshanova Muxtarama	
Zamonaviy shahar massivlarida xizmat ko'rsatish va boshqarishda "Aqlli shahar" konsepsiyasi.....	105
Ismailov Najmiddin Ilxamovich	
Germaniyaning ta'minot zanjirlarini boshqarish tajribasidan foydalanishni afzalliklari.....	108
Nuriddinov G'ulomiddin Ziyovuddin o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Ta'minot zanjirida CPFR texnologiyasi foydalanishni afzalliklari.....	111
Komilov Muhammad Yusuf Sardorbek o'g'li, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Ta'minot zanjirlarini qo'llashda jahon tajribasi.....	115
Karimov Amirxon Anvarovich, Yuldashev Abduhakim Abdukarimovich	
Sug'urtada investisiya faoliyatini tashkil etishni huquqiy asoslari.....	118
Suyunov Isomiddin Tilovkobilovich	
Yurtimizda amaldagi budjetlararo munosabatlar tartibi, hisobi hamda uning afzalliklari.....	122
Po'latov Tirkash Sotiboldiyevich	
Aholini ijtimoiy himoya qilish institutlari shakllanishining xorij tajribalari	127
Bobonov N.H.	
Способ организации продуктивной работы преподавателя и его влияние на результативность	131
Гулнора Казимова	
Literature is a reflection of the soul and culture of humanity.....	136
Sayidova Sayyora Yorikulovna	
Turizm infratuzilmasida transport xizmatlarini integratsiyalash: muammo va yechimlar	140
Vakilov Ruslan Tillabayevich	
Ekoturizm va madaniy meros obyektlariga tashrifni tartibga soluvchi huquqiy normalar	142
Sayfiddinov Sharofiddinxo'ja Najmiddin o'g'li	
Strategies for achieving sustainable growth through green economy transition.....	145
Umida Kakhramonova Gayratovna	
Buxoro viloyatida qishloq xo'jaligida suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar.....	149
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida mulkni qayta baholash va unga yetkazilgan moddiy zararni aniqlash.....	153
Xadjayev Kamoliddin Fazliddinovich	
Shahar aglomeratsiyasining sifatini ekologik va geologik mezonlar asosida kompleks baholash.....	155
Irgashev Shavkatbek Turdiyevich	
Sanoatda korxonalarining qayta tiklanuvchi energiya manbalari asosida barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash	160
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududiy tengsizliklarni kamaytirish usullari.....	165
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
Tog' yon bag'rida joylashgan kon uymlarini ochiq usulda qazib olish xususiyatlari.....	174
I.T. Mislibayev, M.Sh. Ochilova	
Milliy iqtisodiyotda turizmning o'rni va rivojlanish imkoniyatlari.....	176
Xudoyberdiyeva Hilola Himmatovna	
China insurance market experience	178
Jumaboyev Akmal Sheraliyevich	

Tijorat banklarida moliyaviy resurslarning shakllanish manbalari.....	181
Tangirkulov Bekzod Boxadirovich	
Bank tizimida buxgalteriya hisobotlarida axborot texnologiyalarining roli va rivoji.....	185
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Samarali loyiha risklarini boshqarish: nazariya va amaliyot.....	189
Nosirova Gulira'no Abdulaziz qizi	
XXI-asrda Xitoyning iqtisodiy taraqqiyoti: sohaviy islohotlar, yutuqlar va muammolar tahlili.....	192
D.E.Qarshiyev	
Boshqaruv hisobining zamonaviy konsepsiyalarini joriy etish xo'jalik yurituvchi subyektlarda natijadorlikka erishishning muhim omilidir	195
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
Eksportga chiqariladigan mahsulotlar uchun zamonaviy qadoqlashning ahamiyati va tendensiyalari	201
Xidirov Shohrux Bobur o'g'li	
Усовершенствование подходов к управлению проблемными кредитами в коммерческих банках узбекистана	205
Улмасой Хусан кизи Ахмедова	
Sug'urtada investitsiya faoliyatini obyekt va predmeti	208
D.E.Qarshiev	
O'zbekistonda raqamli texnologiyalarning tadbirkorlik sohasida istiqbollari.....	211
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Sug'urtada anderryting xizmatini xorij tajribasidan foydalanish.....	213
D.E. Qarshiev	
Важность проекта «умный город» в узбекистане	216
Акбаржон Иминов	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	218
Akbarjon Iminov	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobini takomillashtirishda tahlilning o'rni.....	220
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li, Shakarov Shahzod Sobir o'g'li	
Temir yo'l va intermodal transport tizimining rivojlanishi: investitsiyalar, xarajatlar va samaradorlik tahlili	226
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilish ahamiyati.....	230
S.J. Yangiboev	
Korporativ boshqaruv va moliyaviy barqarorlik o'rtasidagi bog'liqlik: davlat ishtirokidagi korxonalar misolida.....	234
Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li	
“Sanoat korxonalarida zamonaviy loyiha menejerining asosiy kompetensiyalar modelini ishlab chiqish”	238
Axmedov Daniyar Sabirovich, Valiyev Shamsiddin Eshpulatovich	
Turizmdagi shartnoma munosabatlari: turoperatorlar, turagentlar, turistik xizmatlar iste'molchilari.....	241
Ergasheva Iroda Ibrohim qizi	
“Разработка модели ключевых компетенций современного менеджера проекта в промышленных предприятиях”	243
Ахмедов Данияр Сабирович, Научный руководитель	
Xorijiy tajriba asosida o'zbekistonda oliy ta'lim akademik boshqaruvini takomillashtirish	249
Muxamedova Moxigul Xusanovna	
The role of international institutions in accelerating green finance	253
Qudratov Inomjon Nemat o'g'li	
Barqaror iqtisodiy o'sish sharoitida yashil innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarni rivojlantirish	257
Xudayberdieva Dilnoza Egamberdiyevna	
Indicators and criteria of women's sustainable employment in the context of economic growth.....	262
Kholiyorova Shokhista Kahramon kizi	
Qishloq xo'jaligi sohasida “Salam” maxsus savdo shartnomalaridan foydalanish istiqbollari.....	267
Xoliyrov Xomid	

Davlat xaridlarida kichik biznesning ortib borishi va uning umumiy tizimdagi o'рни	269
Majidov Nizom Baxramovich	
Davlat qarzlari qaytarish mexanizmlarini takomillashtirish va tashqi xatarlardan himoyalash yo'nalishlari	273
Sayfutdinov Xasanboy Dilshodovich	
Xalqaro moliya institutlaridan investitsiyalarni jalb qilishning ahamiti	277
Tolibov Shoxrux Muminovich	
O'zbekiston respublikasining soliq salohiyati: 2024-yilda viloyatlar va Qoraqalpog'iston	280
Poyonov Otabek Abdiqaxxor o'g'li, Almardonov Muxamadi Ibragimovich, Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich	
Oliy ta'lim muassasalarida investitsiya muhitini boshqarishning institutsional mexanizmlari	283
Otaxanov Rasulbek Marks o'g'li	
Автоматизированное управление корпоративными расходами: стратегический подход и экономическая эффективность	286
Кахоров Абдумалик Рахматулло угли	
Повышающаяся значимость коренного изменения деятельности традиционных СМИ в реалиях освещения процесса построения нового Узбекистана	289
Салим Дониёров	
Raqamli transformatsiyaning mohiyati va bank sohasidagi ahamiyati	294
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Деятельность международных финансово-кредитных организаций и перспективы развития сотрудничества с Республикой Узбекистан	299
Холикова Зарнигор Камолиддин кизи	
Budjet tashkilotlarining xarajatlar smetalarida davlat xarajatlarini moliyalashtirish tartibi va amal qilish holati	302
Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li	
Tijorat banklari tomonidan kompayens-nazorat tizimini rivojlantirish istiqbollari	307
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Bank tizimi modernizatsiyasida innovatsion boshqaruv modellarining ahamiyati	310
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya	314
Turapov Bahromjon Alisher o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida yashirin iqtisodiyotni qisqartirishga yo'naltirilgan davlatning siyosati, me'yoriy-huquqiy bazasi va iqtisodiy islohotlari	317
Xasanov Jaxongir Jamshidovich	
"Qurilish materiallari sanoatida innovatsion faollikni rag'batlantirish mexanizmi"	321
G'ulomov Ilhom Akramovich	
Legal foundations and challenges in the implementation of guarantees for foreign investors' rights	324
Alisherova E'zoza, N. Kh. Rakhmonqulova	
Innovatsion faollikni oshirish orqali qurilish materiallari sanoatida raqobatbardoshlikni ta'minlash	326
G'ulomov Ilhom Akramovich	
Soliq siyosatining inklyuziv rivojlanishni ta'minlashining huquqiy-me'yoriy asoslari	329
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
Транснациональные корпорации и международное право: к формированию глобальных экономических норм через расширение правосубъектности	334
Хидоятов Бурхон Ғайрат ўғли, С.М. Адилходжаева	
O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning hozirgi holati va uni shakllantiruvchi omillar	338
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li, S.A. Zakirova	
Abxidjit Banerdji va Ester Dyuflo ilmiy qarashlarida kambag'allikni qisqartirish istiqbollari	343
M.E.Rajabboyev	
Transport va logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali eksport samaradorligini oshirish	346
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
Fond bozori vositasida iqtisodiyotni moliyalashtirishning usullari	350
G'aniyev Axrorjon Norboy o'g'li	
Davlat moliyaviy nazorati tizimida ichki audit xizmati faoliyatining amaliy jihatlari	354
Kuliyev Komil Shuxratovich	
Digitalization in economy	358
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	

Sirkulyar iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan yashil investitsiya strategiyalari.....	361
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Sun'iy intellekt yordamida qurilgan organik mevalar eksportida marketing strategiyalarini optimallashtirish.....	363
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Ziyorat turizmini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.....	372
Zaripov Toxirjon Yusufboy o'g'li	
Hududlarda ayollar bandligini ta'minlash orqali investitsion muhitni yaxshilash yo'llari	376
Imomova Kamola Novfal qizi	
O'ZBEKISTONDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI.....	381
Solikhova Dildora Alisher qizi	
SANOAT KORXONALARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: IQTISODIY SAMARADORLIK VA INNOVATSIYA BOSHQARUVI	384
Mansurova Sayyora Baxtiyor qizi	

SANOAT KORXONALARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: IQTISODIY SAMARADORLIK VA INNOVATSIYA BOSHQARUVI

Mansurova Sayora Baxtiyor qizi

Real excellent valuation MCHJ baholovchisi

Email: sayoramansurova26@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-8204-3963>

Annotatsiya: Sanoat korxonalarining raqamli transformatsiyasi hozirgi zamon iqtisodiyotining eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar — sun'iy intellekt, "narsalar interneti" (IoT), katta ma'lumotlar (Big Data) va avtomatlashtirish tizimlari — ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, resurslardan tejamkor foydalanish hamda innovatsiyalarni boshqarish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Tadqiqotda raqamli transformatsiyaning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish va raqobatbardoshlikni oshirishdagi o'rni tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, sanoat iqtisodiyoti, innovatsiya boshqaruvi, iqtisodiy samaradorlik, raqamli texnologiyalar.

Abstract: The digital transformation of industrial enterprises is one of the key directions of the modern economy. Digital technologies — such as Artificial Intelligence (AI), the Internet of Things (IoT), Big Data, and automation systems — contribute to improving production efficiency, optimizing resource utilization, and enhancing innovation management. This study analyzes the impact of digital transformation on economic efficiency, as well as its role in fostering innovation activity and increasing competitiveness.

Key words: digital transformation, industrial economics, innovation management, economic efficiency, digital technologies.

Аннотация: Цифровая трансформация промышленных предприятий является одним из ключевых направлений современной экономики. Цифровые технологии — искусственный интеллект, Интернет вещей (IoT), большие данные (Big Data) и системы автоматизации — способствуют повышению производительности, эффективному использованию ресурсов и совершенствованию управления инновациями. В исследовании анализируется влияние цифровой трансформации на экономическую эффективность, а также её роль в стимулировании инновационной активности и повышении конкурентоспособности.

Ключевые слова: цифровая трансформация, промышленная экономика, управление инновациями, экономическая эффективность, цифровые технологии.

KIRISH

Bugungi kunda jahon iqtisodiyoti sanoat tarmoqlarining raqamli transformatsiyasi bosqichiga qadam qo'ygan. Yangi texnologiyalar — sun'iy intellekt (AI), narsalar interneti (IoT), katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli hisoblash va kiberxavfsizlik tizimlari — ishlab chiqarish jarayonlarini tubdan o'zgartirmoqda. Ushbu jarayon natijasida sanoat korxonalarida ishlab chiqarish samaradorligi ortib, resurslar tejalmoqda, innovatsiyalarni boshqarish tizimi takomillashmoqda.

O'zbekistonda ham sanoatni raqamlashtirish sohasida qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6079-son Farmoni (2020-yil 5-oktabr) bilan tasdiqlangan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda PQ-3832-son qarori (2018-yil 3-iyul) "Sanoatni raqamli

texnologiyalar asosida modernizatsiya qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi hujjatlar raqamli iqtisodiyot va innovatsion sanoatni rivojlantirishning huquqiy asosini yaratib berdi. Shuningdek, PQ-4963-son qarori (2021-yil 28-yanvar) "Innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi hujjat raqamli boshqaruv va ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga joriy etishni rag'batlantirdi.

Jahon amaliyotida Germaniyaning "Industrie 4.0", Yaponiyaning "Society 5.0" va Koreyaning "Smart Factory Initiative" dasturlari raqamli sanoat modelining samaradorligini namoyon etmoqda. Ushbu modellar sanoat tarmoqlarida robototexnika, avtomatlashtirish, sun'iy intellekt va raqamli ma'lumotlar tahlilini keng qo'llash orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga xizmat qilmoqda. Shu jihatdan, O'zbekiston sanoatida raqamli transformatsiyani joriy etish nafaqat ishlab chiqarish jarayonlarining samaradorligini oshirish, balki innovatsiyalarni boshqarish, mahsulot sifatini yaxshilash va eksport salohiyatini kengaytirish uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda sanoat korxonalarining raqamli transformatsiyasi bo'yicha xalqaro va mahalliy tadqiqotlar soni sezilarli darajada ortmoqda. Ilmiy manbalarda raqamli transformatsiya jarayoni, odatda, uch bosqichga — raqamlashtirish, ma'lumotlar integratsiyasi va sun'iy intellekt hamda avtomatlashtirish texnologiyalariga asoslangan innovatsion boshqaruv tizimini joriy etish bosqichlariga ajratilishi ta'kidlanadi [1].

Tadqiqotchilar sanoatda raqamli yechimlarning joriy etilishi korxonalarining ishlab chiqarish samaradorligi, resurs tejamliligi va bozor raqobatbardoshligini oshirishga olib kelishini qayd etganlar. Westerman va hammualliflar raqamli transformatsiyani korxonaning strategiyasi va tashkilot madaniyati bilan chambarchas bog'liq murakkab jarayon sifatida ta'riflaydilar [2]. Porter va Heppelmann esa raqamli texnologiyalar yordamida "aqlli mahsulotlar" va "aqlli ishlab chiqarish tizimlari"ni yaratish imkoniyatlari haqida so'z yuritadi [3].

McKinsey va PwC kabi konsalting tashkilotlarining hisobotlariga ko'ra, raqamli yechimlar joriy etilgan sanoat korxonalarida operatsion xarajatlar o'rtacha 15–30 foizga kamayadi, mehnat unumdorligi esa 20–25 foizga oshadi [4]. Bu esa raqamli texnologiyalar nafaqat ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtiribgina qolmay, balki innovatsiyalarni boshqarish tizimini ham takomillashtirayotganini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, mahalliy tadqiqotlarda ham sanoat korxonalarini raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorligi va innovatsion rivojlanishdagi ahamiyatiga e'tibor qaratilmoqda. Alimov (2022) raqamli platformalar asosida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish mexanizmlarini tahlil qilgan bo'lsa, Xoliqov (2023) raqamli transformatsiyaning iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini modellashtirgan [5; 6].

Sanoat korxonalarining raqamli transformatsiyasi so'nggi yillarda iqtisodiy samaradorlik va innovatsion faoliyatni oshirishning asosiy omili sifatida namoyon bo'lmoqda. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish hamda qaror qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish imkonini beradi.

Xalqaro tadqiqotlar (Westerman, 2014; Porter va Heppelmann, 2015) sanoat sohasida raqamli transformatsiya iqtisodiy natijalarni yaxshilash bilan birga, innovatsion faoliyatni ham rag'batlantiradi, deb ta'kidlaydi. Bunda raqamli yechimlar — IoT, Big Data, Cloud Computing va sun'iy intellekt texnologiyalari — ishlab chiqarishni raqamli ekotizimga aylantiradi.

McKinsey (2022) hisobotlariga ko'ra, raqamli transformatsiya loyihalarini amalga oshirgan korxonalarda operatsion xarajatlar o'rtacha 15–30 foizga qisqargan, mehnat unumdorligi esa 20–25 foizga oshgan. Ushbu raqamlar raqamli yechimlarning iqtisodiy samaradorligini yaqqol namoyon etadi. Shu bilan birga, innovatsiyalarni boshqarish jarayonida raqamli platformalar va ma'lumotlar tahlili tizimlari yangi mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqish sur'atlarini tezlashtirmoqda.

Mahalliy tadqiqotlarda ham raqamli texnologiyalarning samaradorligiga oid natijalar qayd etilgan. Alimov (2022) sanoatda raqamli platformalarni joriy etish innovatsion jarayonlarni jadallashtirishini ta'kidlagan bo'lsa, Xoliqov (2023) raqamli transformatsiyaning iqtisodiy ko'rsatkichlarga ijobiy ta'sirini iqtisodiy modellar asosida isbotlagan.

Shu bilan birga, tahlil natijalari raqamli transformatsiyaning samaradorligi faqat texnologiyalarni joriy etish bilan cheklanmasligini ko'rsatmoqda. U inson kapitali, raqamli malaka va innovatsion boshqaruv madaniyatiga ham bevosita bog'liqdir. Korxonalarda raqamli kompetensiyalar va ma'lumotlar bilan ishlash salohiyati yetarli bo'lmasa, joriy etilgan texnologiyalar kutilgan natijani bermasligi mumkin.

Tahlillar va muhokamalardan kelib chiqadiki, raqamli transformatsiya sanoat korxonalarining iqtisodiy o'sishini ta'minlovchi hamda innovatsiyalarni boshqarish tizimini takomillashtiruvchi muhim omildir. Uning samaradorligini oshirish uchun raqamli strategiya, kadrlar malakasi va ma'lumotlar integratsiyasiga asoslangan tizimli yondashuv zarurdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sanoat korxonalarining raqamli transformatsiyasi iqtisodiy samaradorlikni oshirish va innovatsiyalarni boshqarish tizimini takomillashtirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Raqamli texnologiyalar — IoT, Big Data, Cloud Computing va AI — ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumotlar tahlilini takomillashtirish hamda qaror qabul qilish tizimlarini tezlashtirish imkonini beradi.

Raqamli yechimlarni joriy etgan korxonalarda mehnat unumdorligi, mahsulot sifati va raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari oshgani aniqlangan. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayonini samarali boshqarishda inson kapitali, raqamli malaka, innovatsion madaniyat va davlat qo'llab-quvvatlovi muhim omillar sifatida namoyon bo'lmoqda. Tahlil natijalari raqamli transformatsiyaning faqat texnik jarayon emas, balki iqtisodiy va tashkiliy o'zgarishlarni o'z ichiga olgan kompleks strategiya ekanligini ko'rsatmoqda. Uning asosiy maqsadi — sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash va innovatsion iqtisodiyot sari izchil harakatni davom ettirishdir.

Takliflar:

Raqamli strategiyani ishlab chiqish. Har bir sanoat korxonasi o'z faoliyatiga mos raqamli rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishi va uni korporativ maqsadlar bilan uyg'unlashtirishi zarur;

Inson kapitaliga sarmoya kiritish. Xodimlarning raqamli kompetensiyalarini oshirish, qayta tayyorlash va malaka oshirish dasturlarini yo'lga qo'yish raqamli loyihalarning samaradorligini oshiradi;

Ma'lumotlar boshqaruvini takomillashtirish. Korxonalarda ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va boshqarish bo'yicha yagona raqamli infratuzilmani shakllantirish tavsiya etiladi;

Innovatsiya ekotizimini rivojlantirish. Ilmiy muassasalar, startaplar va sanoat korxonalarini o'rtasida raqamli hamkorlikni kuchaytirish innovatsiya jarayonlarini jadallashtiradi;

Davlat qo'llab-quvvatlovini kengaytirish. Raqamli transformatsiya loyihalarini amalga oshirayotgan korxonalar uchun soliq imtiyozlari, grantlar va raqamli infratuzilma yaratish bo'yicha dasturlarni kengaytirish maqsadga muvofiqdir;

Iqtisodiy samaradorlikni baholash tizimini joriy etish. Raqamli texnologiyalarni joriy etish natijasida olinadigan iqtisodiy foydani aniq baholash uchun samaradorlik indikatorlarini ishlab chiqish zarur.

Qisqacha qilib aytganda, sanoat korxonalarining raqamli transformatsiyasi — bu iqtisodiy o'sish, innovatsion faoliyat va raqobatbardoshlikni ta'minlovchi strategik yo'nalishdir. Uning samarali amalga oshirilishi tizimli boshqaruv, malakali kadrlar va davlat tomonidan barqaror qo'llab-quvvatlanishni talab etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bharadwaj, A., El Sawy, O. A., Pavlou, P. A., Venkatraman, N. Digital Business Strategy: Toward a Next Generation of Insights. – MIS Quarterly, 2013, Vol. 37(2), pp. 471–482.
2. Westerman, G., Bonnet, D., McAfee, A. Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation. – Harvard Business Review Press, 2014. – 292 p.
3. Porter, M. E., Heppelmann, J. E. How Smart, Connected Products Are Transforming Companies. – Harvard Business Review, 2015, Vol. 93(10), pp. 96–114.
4. McKinsey & Company. The Case for Digital Reinvention. – New York: McKinsey Global Institute, 2022. – 38 p.
5. Алимов А. Саноат корхоналарида рақамли инновацияларни бошқариш муаммолари ва ечимлари. – ТМИ илмий журналлари тўплами, Тошкент, 2022, №2, Б. 45–53.
6. Холиқов Ш. Рақамли трансформация ва иқтисодий самарадорлик ўртасидаги боғлиқликни таҳлил қилиш. – ЎзМУ Иқтисодиёт факултети илмий ишлар тўплами, Тошкент, 2023, Б. 101–110.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025-yil, may.

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
